

הצעה לפתרון בחינת הבגרות בתנ"ך 30%

מועד חורף תשפ"א 2021

סמל שאלון 1262

הפתרון נכתב על ידי

עדי שטרן

מצוות מורי רשת החינוך אנקורי

המורים שפתרו את הבחינה מחכים לכם פה

www.ankori.co.il/ask

פרק ראשון – בראשית

שאלה 1

סעיף א

1) סיבה אפשרית להתעלמותו של ה' ממנחתו של קין והעדפת מנחתו של הבל:

" וְהֵבֵל הֵבִיא גַם־הוּא מִבְּכֹרוֹת צֹאנוּ וּמִחֶלְבֵהוּן "

הבל הביא מנחה טובה יותר גם מבחינת כמות- גם מהצאן עצמו וגם מהחלב שלהן

אָן: המנחה של קין היתה טובה יותר מבחינת איכות – "מבכורות צאנו"- מהמובחר שבצאן.

2) דבריו של ה' לקין בפס' ז' מחזקים את הטענה שה' העמיד אותו בנסיון מכיוון שבדברים אלו הוא למעשה מזהיר אותו מפני ה"חטאת" = החטא שרובץ לפתחו, כלומר נמצא בתוכו ובאופן טבעי האדם עשוי להשתוקק אליו, כלומר להכנע לו, אבל שיש לו גם את האפשרות שלא להכנע לו אלא למשול בו, כלומר לשלוט בו. לפיכך, התגובה של קין הינה נתונה לשיקול דעתו וה' בחן אותה.

סעיף ב

1) הסבר לדברי ה' לקין בפס' יג עפ"י 2 הפירושים:

עוון = עונש – קין מתלונן בפני אלוהים על העונש הכבד שניתן לו על כך שהרג את אחיו. עוון = חטא- קין מודה שהרצח של אחיו הוא מעשה חמור ביותר ושהוא נושא אשמה על חטא גדול שביצע.

2) לדעתי, עפ"י פס' יד הפירוש ההולם הוא שעוון = עונש, מפני שבפס' זה קין למעשה מתלונן על כך שהעונש שניתן לו מציב אותו במקום פגיע שמסכן את חייו – "וְהֵי'תִי גַע וְנָדָה בְּאֶרֶץ וְהָיָה כָל־מֵצְאֵי יְהִרְגֵנִי"

אָן: לדעתי, הפירוש ההולם הוא שעוון = חטא, מפני שקין מודה שעליו להסתתר מפני אלוהים בגלל שביצע פשע חמור ביותר – "הִן גְּרִשְׁתָּ אֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וּמִפְּנֵיךָ אֶסְתָּר"

סעיף ג

- 1) נקודת דמיון בין העונש של קין לעונשו של אדם:
- בשניהם האדמה נהיתה ארורה (מקוללת) עבור האדם ולא תצמיח בקלות פירותיה עבורו.
2) לדעתי, העונש החמור יותר הוא עונשו של האדם מפני שבנוסף לקללת האדמה האל גוזר עליו להפוך מלהיות בן אלמוות לבן-מוות: "בְּזַעַת אֶפְיֶיךָ תֹאכַל לֶחֶם עַד שׁוֹבֶיךָ אֶל-הָאֲדָמָה כִּי מִמֶּנָּה לָקַחְתָּ כִּי-עָפָר אֶתָּה וְאֶל-עָפָר תָּשׁוּב"
או: העונש היותר חמור הוא של קין מכיוון שבהיותו אדם שלא חי לנצח, הגזרה להיות "נע ונד", כלומר אדם חסר בית על כל המשתמע מכך- בטחון פיזי, יציבות, יכולת לקיים חיי שגרה – היא גזר הדין החמור ביותר שניתן לגזור על אדם – "כִּי תַעֲבֹד אֶת-הָאֲדָמָה לֹא-תִסַּף תֵּת-כֹּחָהּ לָךְ גַּע וְגַד תִּהְיֶה בְּאֶרֶץ"

שאלה 2

סעיף א

- 1) ההיתר החדש שניתן לאנושות הוא ההיתר לאכול מן החי.
ההגבלה היא לאכול את הבשר לאחר שנוקז ממנו הדם. הנימוק להגבלה הוא שבדם של בעל החיים שוכנת הנפש, הנשמה.
2) ההבדל הוא שבבראשית א', פס' כט האל התיר לבני האדם לאכול רק מן הצומח.
לדעתי הבדל זה אכן מלמד על התדרדרותו המוסרית של האדם – בעקבות הנסיבות שהובילו לעונש המבול שישמיד את האנושות, האל השלים עם היות האדם לא מושלם מבחינה מוסרית (כפי שמתואר בפרק ו' פס' יא, הארץ נמלאה "חמס"), בעקבות השלמה זו עם טבע האדם הנוגע ליחסים שבין אדם לחברו, האל השכיל להבין שאין לדרוש מהאדם להיות מוסרי כלפי בעלי החיים שסביבו, ולכן התיר לאכול מבשרם ולא רק מן הצומח.

או: לדעתי הבדל זה לא מלמד על הידרדרותו המוסרית, מכיוון שהאדם כבר הגיע לשפל המוסרי הנמוך ביותר לפני המבול וההיתר לאכול מן החי אינו נוגע לזווית מוסרית שביחסים בין בני אדם.

סעיף ב

- 1) האיסור הוא על שפיכת דמו של אדם אחר, אפילו בידי בעל חיים. הנימוק לאיסור זה הוא שהאל הוא זה שברא את האדם ואין לאחר רשות לקחת חלק בבריאה האלוהית. על כן קדושת חיי האדם היא ערך עליון.
2) העונש הוא עונש מוות והוא יוצא לפועל בידי אדם אחר

סעיף ג

- (1) הרמיזה לצורך להקים מערכת משפט מצויה בפס' ו: " שִׁפְךָ דָּם הָאָדָם בְּאָדָם דָּמוֹ יִשְׁפָּךְ" – אין הכוונה שאדם אחר יקום ויהרוג את מי שרצח, כי אז דינו יהיה כשל רוצח בעצמו, יש צורך בבית דין, שמופעל על ידי בני אדם ויענישו באופן אחיד ושוויוני על עבירות שבני אדם מבצעים, עונש מוות במקרה זה.
- (2) לדעתי, המצווה להקים מערכת משפט מרחיבה את הסמכויות שנתן האל לאנושות מכיוון שהיא מאפשרת לבני האדם להפעיל שיקול דעת ולבחון כל מקרה על פי נסיבותיו, מידת חומרתו וכדומה.
- או: לדעתי היא מצמצמת אותן מכיוון שהאל מציב לאדם אמות מידה מוסריות של פעולה ועונש שהאדם כפוף להן ולהן בלבד.

פרק שני- נושאי הבחירה

על אהבה וחסד

שאלה 3

סעיף א

- (1) פרנסה - "ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה"- טרם עלות השחר היא טורחת להשיג אוכל לביתה
- או: "סדין עשתה ותמכר" - יצרה ומכרה סדין (מתאים גם למלאכת יד)
- מלאכת יד - "דרשה צמר ופשתים ותעש בחפץ כפיה"- היא השיגה חומרים ובדים, ועשתה ברצון מלאכות יד.

- או: "ידיה שלחה בכישור, וכפיה תמכו פלד"- מתוארות פעולותיה בתחום הבדים והטקסטיל, טווייה ואריגה.
- או: "מרבדים עשתה-לה שש וארגמן לבושה"- יצרה שטיחים ומצעים; בגדיה עשויים מבדים יקרים.
- תרומה לחברה - "כפה פרשה לעני וידיה שלחה לאביון"- היא מושיטה יד עוזרת לעניים.

(2) הוכחה להיות אשת חיל ובעלה בני המעמד החברתי הגבוה :
פס' יא- בַּטַח בָּהּ, לֵב בַּעֲלָהּ וְשָׁלָל, לֹא יִחָסֵר" בעלה בוטח בה - סומך עליה ומאמין לה, או
נשען עליה ונתמך על ידה. ואין לה מחסור חומרי.
או: פס' כ- "כִּפְּהָ, פְּרִשָּׁה לְעֵנִי וְנִדְיָה, שְׁלָחָה לְאַבְיֹן"- מי שמושיט ידו לעניים הוא עצמו
נמצא במעמד חברתי גבוה יותר
או: פס' כא- "לֹא-תִירָא לְבֵיתָהּ מִשְׁלָג כִּי כָל-בֵּיתָהּ, לְבֶשׂ שָׁנִים" היא לא חוששת משלג
וקור, בני ביתה לבושים בבדים יקרים.

סעיף ב

- (1) השקפת עולם זו גורסת כי היופי החיצוני של אדם הוא בגדר אשליה שקרית, מה שמעיד על טיבה של אישה הוא פנימיותה.
- (2) הערכים המופיעים ב"אשת חיל" אינם באים לידי ביטוי כיום, נשים רבות נשפטות על פי יופיין החיצוני ומוערכות לפיו, מודל היופי הנשי שולט בהלך המחשבה החברתי והדבר משתקף היטב בעולם הפרסום והמדיה בו ניתן לראות דימוי אחד ויחיד של נשיות שמסתמך על יופי חיצוני.
או: ערכים אלו באים לידי ביטוי, בשנים האחרונות חל שינוי במעמדן של נשים ויותר ונשים מוערכות על פי יכולותיהן, ביצועיהן המקצועיים והאישיים ולא על פי מראן החיצוני. ניתן לראות שיש יותר נשים שמשולבות בתפקידים בכירים בתחומים שונים.